

Analiza mikrostrukture

Domaća naloga pri predmetu Materiali II

Kazalo

KAZALO	1
KAZALO SLIK	1
UVOD	2
PRISOTNE FAZE V MIKROSTRUKTURI	3
PRISOTNE MIKROSTRUKTURE	4
FERIT	4
PERLIT.....	4
OHLAJEVALNA KRIVULJA	5
POTEK OHLAJANJA	5
POTEK OHLAJEVALNE KRIVULJE	6
RAST PERLITNIH ZRN	7
VIRI IN LITERATURA	8
PRILOGA	9

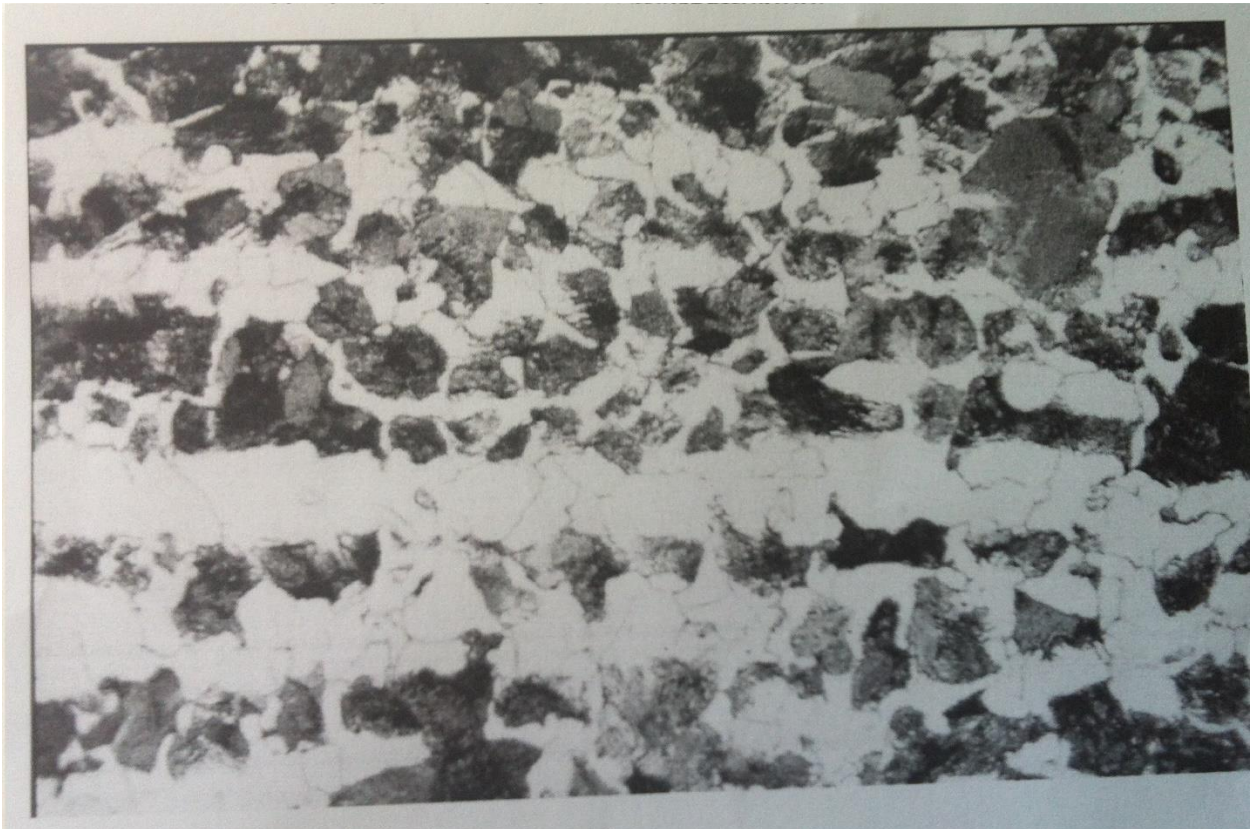
Kazalo slik

SLIKA 1: PRIKAZ MIKROSTRUKTURE.....	2
SLIKA 2: FAZNI DIAGRAM Fe – Fe ₃ C	3
SLIKA 3: FERITNO OBMOČJE.	4
SLIKA 4: PERLITNO OBMOČJE.....	4
SLIKA 5: OHLAJANJE PODEVTEKTOIDNEGA JEKLA.....	5
SLIKA 6: POTEK OHLAJEVALNE KRIVULJE.....	6
SLIKA 7: NASTANEK PERLITA.....	7
SLIKA 8: RAST PERLITA.	7

UVOD

Analiza mikrostrukture. Od študentov se zahteva, da:

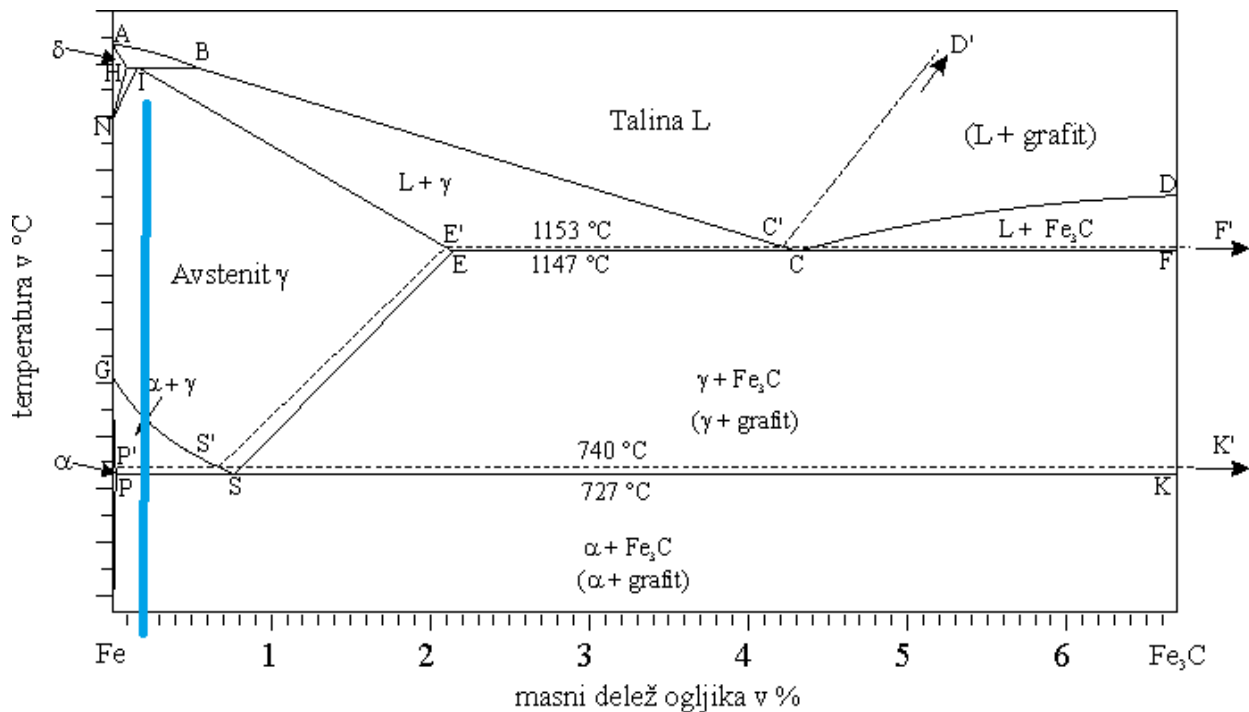
- ✚ Ugotovijo prisotne faze v mikrostrukturi;
- ✚ Narišejo ohlajevalno krivuljo
- ✚ Zapišejo reakcije, ki potekajo pri strjevanju in ohlajanju zlitine s takšno mikrostrukturo do sobne temperature.

Slika 1: Prikaz mikrostrukture.

PRISOTNE FAZE V MIKROSTRUKTURI

Na sliki je predstavljeno podevtektoidno jeklo z največ 0,2% C. V splošnem vsebujejo jekla med 0,02 in 1,7% C. Ogljik je raztopljen v jeklu intersticijsko, kar pomeni, da utrjuje material. Ogljik je vezan z železom v metastabilno intermetalno spojino Fe_3C , ki daje trdoto, a tudi krhkost. Podevtektoidno jeklo pomeni, da je to jeklo, ki se nahaja v faznem diagramu Fe – Fe_3C levo od evtektoidne reakcije, ki poteka v točki S. K podevtektoidnim jeklom spadajo konstrukcijska jekla in jekla za poboljšanje.

Slika 2: Fazni diagram Fe – Fe_3C

PRISOTNE MIKROSTRUKTURE

Ferit

V faznem diagramu je označen z α , nad temperaturo 769°C pa z β . 769°C je temperatura, pri kateri se izgubijo magnetne lastnosti. Prav tako označuje δ tudi ferit.

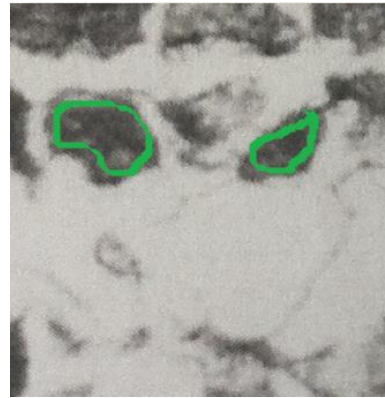
Ferit je v našem primeru viden kot svetla območja.

Slika 3: Feritno območje.

Perlit

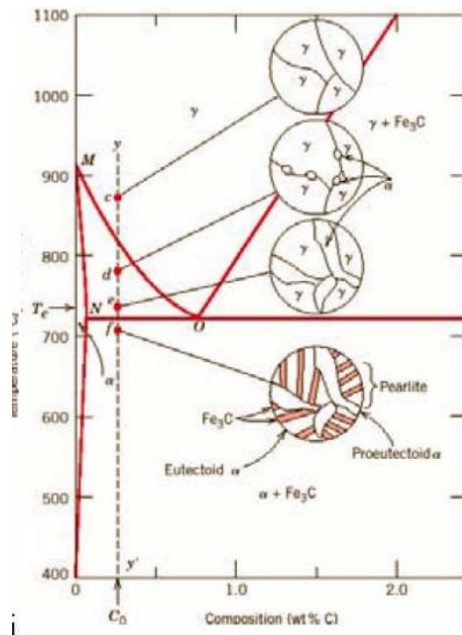
Perlit je dvofazna mikrostrukturalna sestavina, ki je sestavljena iz cementite in ferita. Poznamo lamelni in zrnati perlit, slednji nastane s sferoidizacijo.

Slika 4: Perlitno območje.

OHLAJEVALNA KRIVULJA

Jeklo je bilo normalizirano, kar pomeni ohlajano pri sobni temperaturi. Saj pri normaliziranju dobimo trakasto mikrostrukturo, ki je vidna v fotografiji.

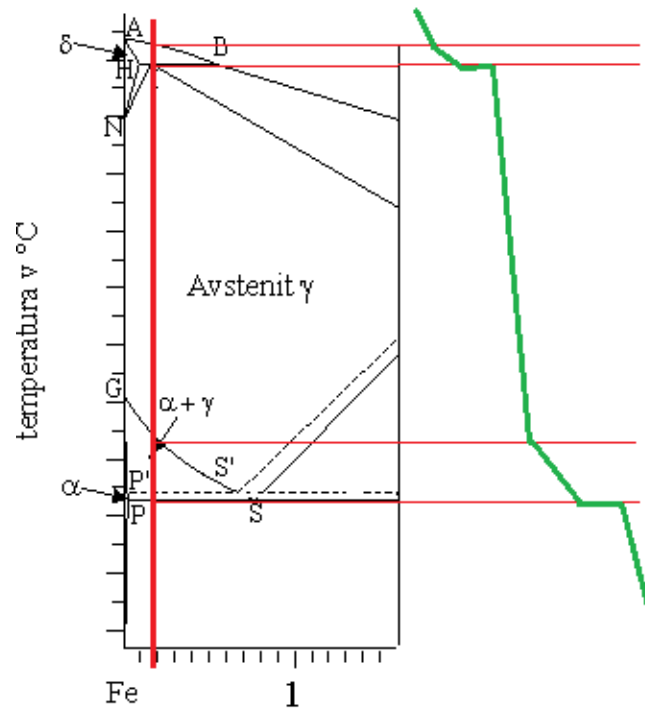

Slika 5: Ohlajanje podvtektoidnega jekla..

Potek ohlajanja

1. Iz področja taline v področje δ -ferita + L
2. Iz področja δ +L v področje γ avstenita, pri čemer poteče peritektična reakcija
3. Iz področja γ , prečkamo GS črto, pri kateri se začne tvoriti α faza. Z ohlajanjem se manjša vsebnost γ in povečuje količina ferita
4. Pri prečkanju PS črte poteče evtektoidna reakcija, pri kateri se ves preostal avstenit pretvori v perlit in ferit.

Potek ohlajevalne krivulje

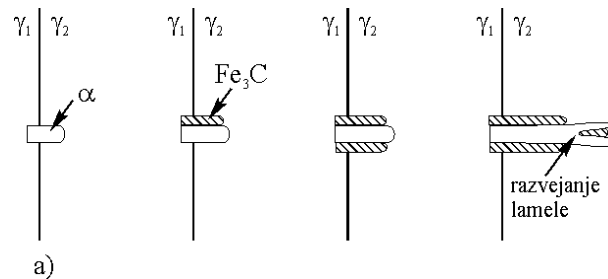

Slika 6: Potek ohlajevalne krivulje.

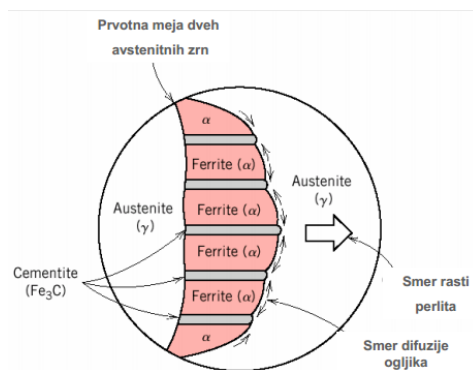
Ravne črte pri ohlajevalni krivulji nakazujejo, da je temperatura konstantna, kar pomeni, da se ne spremeni, dokler ne poteče 100% transformacija.

RAST PERLITNIH ZRN

Perlit nastane iz avstenira pri eutektoidni transformaciji, ki poteče pri temperaturi A_1 , kar je 727°C . Običajno nastane lamelni perlit. V primeru skrajno počasnega ohlajanja pa nastane zrnat perlit ali sferoidit. Najprej nastane kal ferita na kristalni meji avstenira, ker pa topi manj ogljika kot avstenit (največ 0,022%C), se obogati avstenit ob feritu, kar pripelje do nastanka cementita na obeh straneh. Posledično se perlitna kolonija širi prečno, raste pa pravokotno na mejo avstenira.

Slika 7: Nastanek perlita.

Slika 8: Rast perlita.

Viri in literatura

✚ Zapiski iz predavanj Materiali II, predavatelj prof. dr. Anžel

✚ F. Zupanič, I. Anžel, Gradiva, 2007, Maribor, Tiskarna tehniških fakultet Maribor

✚ Toplotna obdelava jekel, Dostopno na:

http://fs-server.uni-mb.si/si/inst/itm/lm/GRADIVA_UC/Toplotna_obdelava_jekel/index.html